BURN *the* BUSINESS PLAN

what great entrepreneurs *really* do

CARL J. SCHRAMM

FORMER PRESIDENT OF THE EWING MARION KAUFFMAN FOUNDATION

پوختەی کتێبی بەرنامەی کارەکەت بسوتێنە

بەرنامەی کارەکەت بسوتێنە
هەمان ئەو کارەی کە کارسازە گەورەکان ئەنجامی دەدەن
نووسەر: کارڵ جەی. شرام
ژمارەی لاپەڕە: ٢٨٨

دەربارەی نووسەر
کارڵ جەی شرام، ئابووریناس، مامۆستا، دامەزرێنەر و هاودامەزرێنەری پێنج کۆمپانیایە، یەکێکە لە داڕێژەرانی هەفتەی جیهانیی کارسازی و ڕاوێژکاری داهێنان و کارسازییە لە ئەنجومەنی نیشتمانیی ڕاوێژکارانی سەرۆک کۆمار.

خاڵە سەرەکییەکانی کتێب

- بۆ دەستپێکردنی کار پێویستیت بە بەرنامەی کار نییە.
- باشترین ڕێگەی فێربوونی هەر کارێک، ئەنجامدانیەتی.
- کارکردن لە کۆمپانیایەکدا، زۆر زیاتر لە وەرگرتنی بڕوانامەی کار فێرکەرە.
- گرنگیی سیستەمە پشتیوانەکانی کارسازی هێشتا نەسەلمێنراوە.
- زۆربەی کارسازان، کەسانی ناوەنجین و پێشینەی کاری درێژخایەنیان هەیە؛ نەک سوپەرستارە گەنجەکان.
- جۆرە جیاوازەکانی کارساز بریتین لە: داهێنەر، دۆزەرەوە و لاساییکەرەوە.
- ٢٥ لەسەدی کارە نوێیەکان ساڵێکیش بەردەوام نابن، زیاتر لە ٥٠ لەسەدیان دوای پێنج ساڵ دادەخرێن و ٢٠ لەسەدیشیان دوای دە ساڵ لەو پیشەسازییە دەچنە دەرەوە.
- سەرکەوتن و شکستی کارەکانی تر دەتوانن ڕێنوێنی تۆ بن.
- گوێ لە قسەی کەسانی بێلایەن بگرە کە فیدباکی ورد و وریایانە پێشکەش دەکەن.
- بۆ گەشەی کۆمپانیا، پلانی بۆ دابنێ و هەڵیسەنگێنە تاکوو بگەیتە سەرکەوتن.

ئەوەی لەم پوختەیەدا فێری دەبیت
کارڵ جەی شرام وەک ئابووریناس، کارساز، مامۆستا، وەبەرهێنەری مەترسیدار و سەرۆکی پێشووی گەورەترین دامەزراوەی کارسازیی دنیا، باوەڕی وایە کە زۆرێک لە بیرۆکە باوەکان بۆ دەستپێکردنی کار هەڵەن، لەسەر بنەمای هۆکاری ناواقیعی داڕێژراون و هۆکاری سەرکەوتنی کۆمپانیاکان نین. ئەم کتێبە سەرنجڕاکێشە ئاماژە بە چەند لێکۆڵینەوەیەکی حاڵەت دەکات تاکوو نیشان بدات کە هۆکارە جیاوازەکان چۆن کاریگەرییان لەسەر هەندێک کار و دامەزرێنەرەکانیان هەیە. "مدیر سبز" خوێندنەوەی ئەم کتێبە سەرنجڕاکێشەی کارسازی بە خاوەن کارەکان لە هەموو ئاستەکاندا و هەروەها بە خاوەن ئیمتیازەکانی لقە جیاوازەکانی کۆمپانیا گەورەکان، ڕاهێنەرانی کارسازی و ئەو کەسانەی کە بەدوای بنیاتنانی کارەوەن، پێشنیار دەکات.

بەرنامەی کار قەدەغەیە!
پێویستیی نووسینی بەرنامەیەکی فەرمی بۆ کار لە دەیەی ١٩٨٠دا دەرکەوت. بەرنامەی ئاسایی کار بە تێپەڕبوونی کات گۆڕا بۆ پلاندانانی ستراتیژی. ئەم بەرنامەیە باوەڕی وابوو کە بە پەیڕەویکردن لە مۆدێلێکی هێڵی، لۆژیکی و بنەڕەتی لە کاردا، دەگەیتە سەرکەوتن. پلاندانان وا دەکات ڕەوتە نارێکەکان ڕێکبخرێن. بەرنامەکانی کار، کاری وەبەرهێنەران ئاسان دەکات و یارمەتییان دەدات تاکوو پێشنیاری کۆمپانیا تازە دامەزراوە جیاوازەکان بەراورد و هەڵسەنگێنن و متمانەیان پێ بکەن. پلاندانانی کار بە وەبەرهێنەر نیشان دەدات کە چۆن وردە وردە دەگاتە قازانج؛ بەڵام بزانە کە ئەپڵ، سیسکۆ، فەیسبووک و گووگڵ هەموویان بەبێ بەرنامەی نووسراو دامەزران.

کاتێک کارسازان لەلایەن ئیکۆسیستەمێکی ناوخۆییەوە پشتیوانی دەکرێن، کارکردنیان باشە. ئەم دۆزینەوەیە بووە هۆی دەرکەوتنی ئینکوباتۆرەکان (سیستەمی پشتیوانی کارسازی) کە لە ڕاستیدا گرووپگەلێکی ڕێکخراو بوون لە وەبەرهێنەران و ڕاهێنەران کە ژینگەیەکی گونجاویان بۆ گەشەی کارە نوێیەکان فەراهەم دەکرد.

حکومەتی ویلایەتە یەکگرتووەکان نزیکەی دوو ملیار دۆلاری بۆ پشتیوانیکردن لە ئینکوباتۆرەکان تەرخان کرد؛ بەڵام کەمبوونەوەی ژمارەی کۆمپانیا تازەکان لە وڵاتدا نیشانی دەدات کە ئەم سیستەمە ئەنجامێکی نەبووە و ڕێژەی شکستی

کاره نوێیەکان لە ساڵی ١٩٩٢ەوە گۆڕانکاریی نەکردووە. ٢٥ لەسەدی کارە نوێیەکان ساڵێکیش بەردەوام نابن، زیاتر لە ٥٠ لەسەدیان دوای پێنج ساڵ دادەخرێن و ٢٠ لەسەدیشیان دوای دە ساڵ لەو پیشەسازییە دەچنە دەرەوە.

لە بارودۆخێکدا کە کاری نوێی کەمتر دێتە کایەوە، نەتوانین لە دابینکردنی سەرچاوە و پشتیوانیکردنی کارسازان، نیشانەی بێ ئەنجامبوونی ئینکوباتۆرەکان، پلاندانانی کار و بەرنامەکانی کارە.

کارسازانی ئەمڕۆ کێن؟

لەسەر بنەمای نموونەی ستاندارد، کارسازان پیاوانی گەنجن کە لە دنیای تەکنەلۆژیادا چالاکن و زۆربەی کات لە زانکۆ دەرکراون، وەک بیڵ گەیتس، ستیڤ جۆبز و مارک زوکەربێرگ؛ بەڵام ئەم گرووپە تەنها ٥ تا ٧ لەسەدی کارسازان پێکدەهێنن.
زیاتر لە ٥٠ لەسەدی کەسانی پێگەیشتوو دەیانەوێت ببنە کارساز. نزیکەی نیوەی ئەو کەسانەی کە خەونی کارسازییان لە سەردایە، نەچوونەتە زانکۆ. زۆربەی ئەوان دوای ساڵانێکی زۆر لە کار و هەوڵدان، کۆمپانیای خۆیان دادەمەزرێنن.
تێکڕای تەمەنیان نزیکەی ٤٠ ساڵە. کەسانی ٣٥ ساڵ یان گەورەتر، دامەزرێنەری زیاتر لە ٨٠ لەسەدی کارە نوێیەکانن.
هەرچەندە کارساز بەتەمەنتر بێت، ئەگەری مانەوەی کۆمپانیاکەی زیاترە.
جێبەجێکاران (ئەو کارسازانەی کە ئیمتیازی دامەزراندنی لقی کۆمپانیایەکی گەورە دەکڕن) زۆربەی کات لە ناوەڕاستی دەیەی چلەکانی ژیانیاندان و ئەزموونێکی نائاساییان لە کار و دامەزراندندا هەیە.

پرسیارگەلێک لە کارسازانی داهاتوو

١ .ئایا تۆ کارسازیت؟

کارسازان سوود لە بیرۆکە نوێیەکان وەردەگرن. کارساز کەسێکە کە بیرۆکەیەک فراوان دەکات، کۆپی دەکات، باشی دەکات یان بە قەرز وەریدەگرێت تاکوو کارێکی قازانجبەخش دابمەزرێنێت و گەشەی پێبدات.

دەکات. ئەم توخمانە، کارسازانی سەرکەوتووی وەک مایکل دوبی - دامەزرێنەری ١٢٠٠ فرۆشگای هونەر و پیشە دەستییەکانی مایکل لە ساڵی ١٩٧٦دا - لە کارە بچووکەکانی وەک فرۆشگای پیشە دەستییە ناوخۆییەکان کە تەنها یەک دوکانیان هەیە، جیا دەکەنەوە.

٢ .چ جۆرە کارسازێکیت؟

کارسازانی داهێنەر، کۆمپانیا نوێیەکانیان لەسەر بنەمای تەکنەلۆژیا داهێنراوەکانی خۆیان دادەمەزرێنن. کارسازانی سەرکەوتوو لە جادووی و نەفرەتی کارسازی ڕزگاریان دەبێت. جادووی کارسازی تەرکیزی بێهوودەیە لەسەر ئەو داهێنانانەی کە دەبنە هۆی قەرزداربوون، ترسان و نادڵنیایی؛ وەک جەیمس دایسۆن کە بۆ دیزاینکردن و دروستکردنی گسکی کارەبایی بێ کیسە، زیاتر لە ٥٠٠٠ نموونەی سەرەتایی دروست کرد. هەندێک کارسازیش دوای ئەوەی کۆمپانیایەک بیرۆکەیەکی بەکارهێنا و وەلاینا، دووبارە سوودیان لێ وەرگرتۆتەوە.
کارسازانی دۆزەرەوە کە زۆربەیان توێژەرن، ئەو بیرۆکانەی کە لە لێکۆڵینەوەکاندا بە مێشکیاندا هاتووە، جێبەجێی دەکەن. کارسازانی لاساییکەرەوە، بیرۆکە هەبووەکان کۆپی دەکەن و باشیان دەکەن؛ وەک هێنری جەی. هاینز کە کەچەپێکی زۆر بەتامتری لە کەچەپە ماڵییەکان بەرهەم هێنا. نزیکەی ٤٠ لەسەدی کارە نوێیەکان، لقی کۆمپانیا گەورەکانن و کارسازەکانیان بیرۆکەیەکیان بە قەرز وەرگرتووە، ئیمتیازەکەیان بەدەستهێناوە یان کڕیویانە.
سەرخستنی لقی کۆمپانیایەکی گەورە پێویستی بە چەند خاوەنێک هەیە. لقەکانی کۆمپانیا گەورەکان ڕێژەی مانەوەی بەرزیان هەیە؛ بەڵام وەرگرتنی مافی ئیمتیازی دامەزراندنی لق لە بەرنامەکانی کاردا لەبەرچاو ناگیرێت.

٣ .چۆن دەتوانیت سەرکەوتوو بیت؟

بە لەبەرچاوگرتنی ئەوەی کە ٨٠ لەسەدی کۆمپانیا تازەکان لە دە ساڵی یەکەمدا شکست دەهێنن، کارسازان دەبێت تەرکیزیان لەسەر سەرکەوتن بێت. سەرنجی کارە سەرکەوتووەکانی دەوروبەری خۆت بدە. نەرمی نواندنی دەروونیی پێویستت بۆ گۆڕینی شێوە لە بارودۆخە جیاوازەکاندا هەبێت. کاتێک کۆمپانیاکەت سەرقاڵی گەشەکردن و کەڵەکەکردنی سەرچاوەیە، بە داهێنان یارمەتیی مانەوەی بدە.

٤.ئایا ژیانێکی کارسازانەت هەیە؟

کارسازانی سەرکەوتوو باوەڕیان وایە کە باشترین ڕێگەی بەکارهێنانی بەهرە، خوێندن، ئەزموون و لێهاتووییەکانیان، دامەزراندنی کۆمپانیایەکی نوێیە کە لەگەڵ ئامانجی ژیانیاندا گونجاو بێت.

دوازدە خاڵ کە هەموو کارسازێکی ئارەزوومەند دەبێت بیزانێت
کارسازان لە ڕێڕەوی پێشکەشکردنی بیرۆکە و دروستکردنی کاردا، وانەی زۆر فێر دەبن. ئەوان سەرەڕای سەرکەوتنەکان، لە شکستەکانیشەوە وانە وەردەگرن.

١ .تەنها بە ئەنجامدانی کار دەتوانیت فێری ببیت. ڕەنگە ڕووداوەکانی کارێک پەیوەندیی بە کارێکی ترەوە نەبێت؛ بۆیە ئەزموونی کەسی و فێربوون زۆر گرنگە.

٢ .دامەزراندنی کۆمپانیا کاری منداڵان نییە. ڕەنگە "ئەفسانەی مۆزارت" ئەم تێڕوانینەی بۆت دروست کردبێت کە دەبێت لە هەرزەکاریدا یان لانیکەم لە ٣٠ ساڵیدا یەکەم کۆمپانیات دامەزرێنیت. زۆربەی کارسازان ناوەنجین و تەمەنیان لە نێوان ٤٥ تا ٥٥ ساڵدایە. کەسانی سەروو ٥٥ ساڵ زیاتر لە کەسانی خوار ٣٥ ساڵ کار دادەمەزرێنن.

٣ .لە شوێنی کار زیاتر لە پۆلی زانکۆ وانە فێر دەبیت. کارکردن لە کۆمپانیایەکی گەورەدا وەک ئەوە وایە کە بۆ خوێندن لە بوارە جیاوازەکانی وەک بەرهەمهێنانی بەرهەم و تاقیکردنەوەی، نرخ دانان، بازاڕکردن، ناساندنی کەناڵەکانی دابەشکردن، بەڕێوەبردنی هێزی کار و دەرفەتەکان، ناسینی پێداویستییە یاساییەکان و شێوازی چارەسەرکردنی پێداویستییەکانی بازاڕ مووچە وەربگریت. زۆربەی کارسازان پێش دامەزراندنی کاری خۆیان، ١٥ ساڵ بۆ کەسێکی تر کار دەکەن.

٤ .ئەگەر دەچیتە زانکۆ، بەشەکەت بە وردی هەڵبژێرە. باشترین بەشەکانی زانکۆ بۆ کارسازان، بەشەکانی ئەندازیاری، زیندەزانی، کیمیا، زانستەکانی کۆمپیوتەر و فیزیان. ئەندازیاری شێوازی چارەسەرکردنی کێشە واقیعییەکانی ڕۆژانەت نیشان دەدات و خوێندکاران فێر دەبن کارەکەیان بە وردی و بە وردەکارییەوە پێناسە بکەن.

٥.کۆمپانیا باشەکان بە یەک شەو دەرناکەون. زۆرێک لەو کۆمپانیایانەی کە بە سەرکەوتنی یەک شەوە ناسراون، زیاتر لە ١٠ ساڵیان بۆ بەرهەمهێنانی بەرهەمی دیار خەرج کردووە. تێکڕای تەمەنی کۆمپانیایەک بە فرۆشی قابل قبوڵ، ١٤ ساڵە. زۆربەی کارسازان تەنها یەک کۆمپانیایان هەیە و ئەگەر سەرکەوتوو بێت هەموو تەمەنیان هەر لەوێ کار دەکەن. ژمارەی ئەو کارسازانەی کە چەندین کاری جیاوازیان هەیە، زۆر کەمە.

٦ .بەدەستهێنانی سەرمایەی گەورە گەرەنتیی سەرکەوتن نییە. وەبەرهێنەران پێش سەرمایەگوزاری لە هەر کارێکدا، سەرەتا بەرنامەی ئەو کارە دەبینن و هەر ئەمەش هۆکارێکی باشە بۆ نووسینی بەرنامەی کار. ڕەنگە وا بیر بکەیتەوە هەر کارێکی تازە پێویستی بەم جۆرە کەسانە هەیە. وەبەرهێنەرە گەورەکان ساڵانە کەمتر لە ٥٠٠ کۆمپانیای تازە پشتیوانی دەکەن؛ بەڵام وەبەرهێنەرە بچووکەکان هەزاران کۆمپانیای تر پشتیوانی دەکەن. بەدەستهێنانی سەرمایەی گەورە گەرەنتیی سەرکەوتنی خێرا یان تەنانەت سەرکەوتنی ٥ ساڵەش نییە. هەر کۆمپانیایەکی تازە بە تێکڕا پێویستی بە ٥٠ هەزار دۆلار سەرمایە هەیە و کارسازان زۆربەی کات ئەم بڕە پارەیە بە بەکارهێنانی پاشەکەوتەکان، کارتی بانکی، قەرزی بانکی، وەرگرتنی قەرزی دووبارە لەسەر موڵکێک کە دووبارە ڕەهن کراوەتەوە، سەرچاوە بەردەستەکان و قەرزەکانی بە پشتیوانیی سەروەت و سامانی ڕوو لە گەشەی کۆمپانیای نوێ دابین دەکەن.

٧ .هەر کۆمپانیایەکی تازە تەنها یەک بەڕێوەبەری جێبەجێکاری هەیە. هەندێک بارودۆخ ئەم تێڕوانینە ناواقیعییەی دروست کردووە کە هەبوونی یەک یان چەند دامەزرێنەرێک لە هەر کۆمپانیایەکدا دەبێتە هۆی هاوسەنگیی زیاتر و ستراتیژیی باشتر. هەڵسەنگاندنی واقیعیانەی کۆمپانیا تازە سەرکەوتووەکان نیشانی دەدات ئەو کۆمپانیایانەی کە تەنها یەک دامەزرێنەریان هەیە، بۆ سەرمایەگوزاری ئارامترن و ڕێژەی گەڕانەوەی سەرمایەیان زیاترە.

٨ .کاتێک کۆمپانیایەک دادەمەزرێنیت، خۆت سەرۆکیت. کاتێک کۆمپانیایەک دادەمەزرێنیت و دەبیتە خاوەنکار، دەبێت کارمەندان بەڕێوە ببەیت. لە حاڵەتێکدا کە کۆمپانیاکە دامەزرێنەرێکی تریشی هەبێت، ئەم کارە قورستر دەبێت. مشتومڕ لەسەر کارمەندان زۆربەی کات دەبێتە هۆی ناکۆکییەکانی بەڕێوەبردن. بەڕێوەبەرانی جێبەجێکاری تازەکار دەبێت بەرژەوەندیی کۆمپانیایان لە ئەولەویەتدا بێت کە ڕەنگە ئەم بابەتە ببێتە هۆی تێکچوونی پەیوەندییە کەسییەکانیان. هیچ کات دۆستان و ناسیاوان لە کۆمپانیاکەتدا دامەزرێنە. دابەشکردنی پشکی کۆمپانیا و کارەکانی لەم جۆرە، دەرفەتی دانوستان لەگەڵ وەبەرهێنەران یان کارمەندانی داهاتوودا سنووردار دەکات.

٩ .فرۆشتن لە هەموو کارێک گرنگترە. کڕیاران، داهاتووی کۆمپانیاکەت دیاری دەکەن. کاتێک شتێکیان پێ دەفرۆشیت، لەگەڵ ویستەکانیان و ڕێگەچارەی باشترکردنی بەرهەمەکانت زیاتر ئاشنا دەبیت.

١٠ .پێویستت بە کەسانی دەوروبەری بێلایەن هەیە. ناسیاوان، ئەندامانی خێزان، دۆستان و ڕاوێژکارە دڵسۆزەکان لە تۆ و بیرۆکەکانت پشتیوانی دەکەن و هەرگیز ڕەخنەت لێ ناگرن. پشت بە بۆچوونی کەسانی بێلایەن ببەستە کە فیدباکی ورد و وریایانە پێشکەش دەکەن.

١١ .ئامانجی سەرەکیی کۆمپانیا پارە پەیداکردنە. کۆمپانیاکەت بۆ مانەوە و گەشەکردن دەبێت داهات بەدەست بهێنێت.

١٢ .ئەگەر شانس لە دەرگای ماڵەکەت نادات، دەرگایەکی تر دروست بکە. بەرنامەکانی کارسازی شێوازی زیادکردنی خۆشبەختی و کەمکردنەوەی بەدبەختی فێر ناکەن. هەرچەندە ئامادەیی زیاترت هەبێت، داهێنەرتر دەبیت. بۆ سوودوەرگرتن لە سەرچاوە جیاوازەکان، کارمەندانی بەهرەمەند و دەرفەتە لاوەکییەکان، تۆڕسازی بکە. خۆشبەختی ئەنجامی گۆڕینی پێشهاتەکانە (وەک بۆچوونی کڕیاران یان بیرۆکەیەکی دیزاین) بۆ دەرفەت.

چوار توخم و چوار سەرچاوە

پلاندانان بۆ دامەزراندنی کۆمپانیایەکی تازە زۆربەی کات ناچارت دەکات کە بەبێ بەدەستهێنانی زانیاریی پێویست، لەسەر بنەمای بارودۆخەکان بڕیار بدەیت. ئەگ ərکۆمپانیاکەت لقی کۆمپانیایەکی گەورە نەبێت، بێگومان زۆرێک لە هۆکارە گرنگەکان لە دامەزراندنی کاردا ناناسیت.
کارە نوێ و سەرکەوتووەکان پێویستیان بە چوار توخمی کارسازی واتە سەکۆی پێشکەشکردنی بەرهەم، تاقیکردنەوەی بەرهەم، هەڵسەنگاندن و ئایندەبینی هەیە و دەبێت چوار سەرچاوەی خۆیان واتە سەرمایە، داهێنان، کارمەندان و ڕکابەری بەڕێوە ببەن.

پلاندانان لەسەر بنەمای بارودۆخ

پلاندانان و هەڵسەنگاندن بەستراوە بە بارودۆخەوە. هەموو مانگێک کۆمپانیا تازەکەت هەڵسەنگێنە. ئەگەری گەشەی زیاتری کۆمپانیا بە بێلایەنییەوە مەزەندە بکە. بە بەکارهێنانی مۆدێلێکی شیکاری، ڕەوتی پێشکەوتنی کۆمپانیا تۆمار بکە. پێگەی داهێنان یان بەرهەم و خزمەتگوزارییەکانت لە بازاڕدا دیاری بکە.
ڕووداو و هۆکارەکان کە بوونەتە هۆی گۆڕانی بەرهەمەکەت تۆمار بکە. لەبارەی بابەتە جیاوازەکان لەوانە کاردانەوەی خۆت بەرامبەر پێداویستییەکانی بەکارهێنەران لێکۆڵینەوە بکە. ئەو فیدباکانەی کە لە بازاڕەوە وەرتگرتوون تۆمار بکە. ئەو نموونە سەرەتاییانەی کە بەرهەمت هێناون هەڵسەنگێنە و هەنگاوە پێویستەکان بۆ زیادکردنی سەرکەوتنی بەرهەم دیاری بکە. لیستێک لە کڕیاران، ڕێژەی فرۆش و داهاتت ئامادە بکە. بۆچوونە فەرمییەکانی بازاڕ لەبارەی بەرهەمەکەتەوە وەک هەواڵە جیاوازەکان یان گفتوگۆ ئۆنلاینەکان چاودێری بکە. بارودۆخی دارایی و کارمەندەکانت هەڵسەنگێنە. بە پێداچوونەوەی ئەم زانیارییانەی مانگانە، پێشکەوتنی ساڵانەت هەڵسەنگێنە.

١٠ هەنگاو بۆ گەیشتن بە سەرکەوتن

بۆ دامەزراندنی کۆمپانیایەکی نایاب و گەشاوە، ١٠ کاری خوارەوە ئەنجام بدە:
١ **.کاتێک ساتی کارسازیی تۆ دێت، ئامادە بە** .زۆربەی کارسازان لە پێویستی یان دەرفەتی پێشهاتوو بۆ بەدواداچوونی بیرۆکەیەکی بەنرخ سوود وەردەگرن. لە پێشەوە ئامادە بە تاکوو هەر کاتێک شانس لە دەرگای ماڵەکەتی دا، بیقۆزیتەوە. پارەیەک بۆ سەرمایەگوزاری لە کاتی گونجاودا وەلا بنێ.

٢ **.بارودۆخی داهێنان فەراهەم بکە** .زۆر کەس دەیانەوێت بە بیرۆکەگەلێک بگەنە سەرکەوتن کە هەرگیز قابل متمانە و بەردەوام نین. سەرکەوتن هی ئەو کەسانەیە کە پرۆسەی داهێنان دەناسن و شێوازی جێبەجێکردنی دەزانن.

٣ **.خشتەی کاتیی واقیعیانەت هەبێت** .کاتی دەرچوون لە کار یان گەیشتن بە قازانج لە زۆربەی بەرنامەکانی کاردا چوار ساڵ لەبەرچاو گیراوە. لە ٣٠ لەسەدی ئەو کارانەی کە تا ساڵی پێنجەم بەردەوام دەبن، زۆربەیان تا دوو ساڵی دواتریش ناگەنە قازانج. کاتی پێویست بۆ گەیشتن بە قازانج بە واقیعیانە دیاری بکە.

٤ **.کۆمپانیاکەت وەک ژیانی خۆت دروست بکە** .کارسازانی سەرکەوتوو دەزانن داهێنان، ژیانیان دروست دەکات. پەیوەندیی نزیکی ئەوان لەگەڵ کارەکەیان، یەکێکە لە هۆکارەکانی سەرکەوتنی کۆمپانیا. کارسازان بە دەگمەن ئەو کۆمپانیایانەی کە دە ساڵ تەمەنیان کردووە، دەفرۆشن و هێشتاش خاوەندارێتیی ٩٠ لەسەدی کۆمپانیا ٢٠ ساڵەکان لە دەستی دامەزرێنەرە یەکەمەکانیاندایە.

٥ **.هەموو بوونت تەرخانی بکە** .دامەزرێنەرێک کە کارێکی تریشی هەیە و لە کۆمپانیاکەی خۆیدا بە شێوەی پارت-تایم کار دەکات، شانسی سەرکەوتنی کەمتری هەیە.

٦ **.فێری بەڕێوەبردنی قەیران بە** .دامەزراندنی کار زۆر سترێسزایە. زۆرترین سوود لە کاتت وەربگرە و لە ئەنجامدانی بەرپرسیارێتییە بەڕێوەبەرایەتییەکاندا پتەو بە. لەگەڵ بازاڕدا لە کارلێکدا بە، پەیوەندییەکانت لەگەڵ تیمی خۆتدا بەهێز بکە و ناوبانگی کۆمپانیاکەت زیاد بکە.

٧ **.یارمەتیی کڕیاران بدە حەزیان لە بەرهەمەکەت بێت** .لە هەمان سەرەتای کاردا بەهای بەرهەمەکەت لە دیدی کڕیارە ئەگەرییەکانەوە هەڵسەنگێنە. ڕەنگە ئەوان سەرنجی کەم و کورییەک یان پێویستییەک بدەن کە ببێتە هۆی داهێnanێکی سەرکەوتوو.

٨ **.پارێزگاری لە ناوبانگت بکە** .یەکەم کاریگەری کە لەسەر کڕیار هەتە زۆر گرنگە. ئایا بەرهەمەکەت لەگەڵ ئەو پێناسانەی کە لێت کردووە، گونجاوە؟ ئایا لە کاتی خۆیدا بە دەستی کڕیارانی دەگەیەنیت؟ ئایا کڕیاران کاردانەوەی ئەرێنییان بۆی هەیە؟

٩ **.پێش دەستپێکردنی ڕاهێنان بکە** .کاتێک دەرفەتێک دەردەکەوێت، کارسازان دەست بە کار دەبن. زۆرێک لەوانە ساڵانێک لەسەر بیرۆکەیەک کار دەکەن و بیر لە هەنگاوەکانی دواتر دەکەنەوە. لە قۆناغی بیرکردنەوەی پێش کارسازیدا، بابەتی زۆر لەبارەی کارسازییەوە فێر ببە. بەدوای سەرچاوەیەکی باشدا بگەڕێ بۆ دۆزینەوەی دەرفەتە نوێیەکان وەک بەکارهێنانی بەرنامەی "یەک ملیۆن فنجان"ی دامەزراوەی کاوفمان کە داتای نافەرمی لەبارەی ١٠٠ شارەوە پێشکەش دەکات.

١٠ **.هیچ یاسایەک بوونی نییە و دەبێت جدی و جێگیر بیت** .بازاڕ بە دەگمەن پێشوازی لە کۆمپانیا نوێیەکان دەکات؛ بەڵام بە هەر شێوازێکی ممکن خۆتی تێبکە.